

**Załącznik Nr 1
do Uchwały
Nr XXXIX /305 /2005
RADY GMINY PSARY
z dnia 29. 12. 2005 r.**

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI
I
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
GMINY PSARY
na 2006 rok**

SPIS TREŚCI

GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

	Strony
Wstęp	1
 Rozdział I	
1.1. Diagnoza	2
1.2. Zasoby gminy	3
 Rozdział II	
Cele, zadania, realizatorzy programu	
2.1. Cele programu	4
2.2. Zadania programu	4
2.3. Realizatorzy programu	14
 Rozdział III	
3.1. Źródła finansowania	14
3.2. Zakończenie	14

WSTĘP

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest kontynuacją zadań realizowanych w Psarach od 1984 roku. Stanowi spis działań będących jednocześnie zadaniami gminy w obszarze profilaktyki, które będą realizowane w 2006 roku. Program w swej konstrukcji merytorycznej jest tożsamy z założeniami Narodowego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przyjęty w dniu 26 września 2000 roku oraz Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. O przeciwdziałaniu narkomanii. Program ten stanowi uzupełnienie działań realizowanych z osobami uzależnionymi w oparciu o Gminną Strategię Rozwiązania Problemów Alkoholowych w Psarach na lata 2006 – 2013.

Alkohol jest wszędzie wokół nas. Z reguły ludzie pija – dla większości picie jest w dużym stopniu nieświadomym, nieprzemyślanym zachowaniem. I właśnie ten fakt przyczynia się do tworzenia klimatu sprzyjającego powstaniu problemów alkoholowych. Szacuje się, że rzeczywiste średnie spożycie alkoholu w 2005 roku w Polsce wynosiło około 7 – 9 l. 100 % alkoholu. Utrzymują się zjawiska takie jak : zwiększenie spożycia alkoholu przez młodzież i kobiety, przemoc w rodzinach alkoholowych. Rozmiary szkód zdrowotnych spowodowanych alkoholem mogą być zmniejszone poprzez zwiększenie skuteczności i dostępności leczenia odwykowego i krótkiej interwencji wobec pacjentów nadużywających alkoholu. Z alkoholu mogą korzystać ludzie dorośli, zdrowi i wyposażeni w wiedzę o sposobie i skutkach jego działania, ponieważ jest to substancja, której spożywanie zawsze jest związane z pewnym ryzykiem. Nawet w niewielkich ilościach upośledza zdolność człowieka do racjonalnego, trzeźwego myślenia. Nie zanosí się, aby alkohol zniknął z naszego życia. Jeżeli jednak będziemy lepiej rozumieć związane z nim zjawiska, mamy realne szanse na zmniejszenie szkód, które towarzyszą osobom pijącym i tym którzy żyją wokół nich.

Rozdział I

1.1. DIAGNOZA STANU PROBLEMÓW I ZASOBÓW W GMINIE

STAN PROBLEMÓW

1. W Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zarejestrowanych jest 320 osób nadmiernie pijących alkohol (w tym ; kobiety stanowią 30 %)
2. Ponad 300 osób w Gminie to osoby współuzależnione (dorośli i dzieci żyjący w rodzinach alkoholików i doznający różnorodnych szkód, zwłaszcza w wymiarze psychologicznym i społecznym.
3. Na podstawie przeprowadzonego rozpoznania problemów alkoholowych Gminy Psary, można stwierdzić, że pewien odsetek uczniów od 11 do 14 roku życia ma za sobą inicjację alkoholową (nastąpiło obniżenie wieku inicjacji).
4. Uwzględniając liczbę mieszkańców Gminy Psary na jeden punkt sprzedaży alkoholu przypada 159 mieszkańców.
5. W 2005 roku w 6 rodzinach Sąd Rodzinny zastosował opiekę kuratorską
6. W 2005 roku w 2 rodzinach Sąd Rodzinny zastosował rodziny zastępcze.
7. W 2005 roku udzielono dla 80 osób porad w zakresie prawa cywilnego, rodzinnego i opiekuńczego.
8. W 2005 roku udzielono dla 50 osób pomocy psychologicznej dla osób współuzależnionych, które doznały przemocy psychicznej i fizycznej.
9. Rozpoznanie przeprowadzone przez logopedę szkolnego wykazuje, że pewien odsetek dzieci w wieku przedszkolnym oraz uczniów kl. I – III szkół podstawowych wymaga specjalistycznej pomocy logopedy.

1.2. ZASOBY

1. Od 1990 r. działa Ośrodek Pomocy Społecznej w Psarach, który udziela pomocy w różnych formach:

- finansowej
- w naturze
- usługowej

W Ośrodku pracuje trzech pracowników socjalnych obsługujących klientów z terenu Gminy Psary, w tym również osobom uzależnionym i współuzależnionym od alkoholu.

2. Od 1984 roku działa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

3. Od września 1998 roku działający Punkt Konsultacyjny w Sarnowie ds.:

- poradnictwo dla osób uzależnionych;
- poradnictwo dla osób współuzależnionych;
- poradnictwo dla osób dotkniętych przemocą;
- poradnictwo ogólnie – wychowawcze;
- wczesna profilaktyka;
- zajęcia o charakterze świetlicy integracyjnej ;

3.1. zajęcia Specjalistów ds. Uzależnień, przemocy, terapii;

- psychoterapeuta,
- prawnik,
- psychiatra biegły sądowy,
- psycholog biegły sądowy,
- pedagog,
- logopeda,
- psycholog rodzinny,
- przeszkolony zespół realizatorów (pedagogów szkolni) szkolnych programów profilaktycznych (m.in. " Spójrz Inaczej", "Jak żyć z ludźmi" – umiejętności interpersonalne).

4. Od listopada 2003 roku działa Stowarzyszenie Abstynenckie CONCORDIA

- niesie pomoc osobom uzależnionym, współuzależnionym i ich rodzinom,
- promuje zdrowy i trzeźwy styl życia, wolny od nałogów.

5. Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Konsultacyjny współpracują ze sobą oraz z przedszkolami, szkołami podstawowymi, gimnazjum, policją, Gminnym Ośrodkiem Kultury, celem udzielania kompleksowej pomocy osobom uzależnionym i współuzależnionym.

Rozdział 2

Cele, zadania, realizatorzy programu

2.1. Cele programu

- zmniejszenie i zapobieganie rozmiarów problemów uzależnienia, które aktualnie występują;
- zwiększenie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z już istniejącymi problemami;
- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem;
- kształcenie sprzyjającego zdrowiu środowiska życia, pracy i nauki;
- ograniczenie i zmiana struktury spożycia alkoholu;
- zmiana zachowań i postaw mieszkańców i instytucji gminy Psary w sytuacjach związanych z alkoholem;
- wdrażanie nowoczesnych form profilaktyki kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży;
- budowanie skutecznych form kontroli prawnej i społecznej nad szkodliwymi formami postępowania osób nadużywających alkoholu / w szczególności przeciwdziałania przemocy w rodzinie/;
- zwiększenie skuteczności i dostępności terapii w zakresie nowoczesnych metod rozwiązywania problemów alkoholowych;
- wspieranie, wdrażanie , promocja Niebieskiej Karty,
- edukacja publiczna;
- edukacja FAS (Płodowy Zespół Alkoholowy);
- specjalistyczne wspieranie ofiar przemocy domowej;
- tworzenie lokalnych systemów w przeciwdziałaniu przemocy domowej;
- monitorowanie zagrożeń patologią i problemami alkoholowymi i ewaluacja wyników;
- przygotowanie i uruchomienie Świetlicy Socjoterapeutyczno Integracyjnej

2.2. Zadania programu

Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu oraz ich rodzin.

Punkt Konsultacyjny zwiększa dostępność do terapii dla osób z problemem alkoholowym oraz członków ich rodzin.

1. Realizacja programów po podstawowym programie terapii, nie będących świadczeniami zdrowotnymi:

- pracy grupowej
  - środowiska
  - indywidualnych przypadków
  - zwiększenie dostępności niezbędnych oddziaływań terapeutycznych programów
  - czas pracy placówki (godz.popołudniowo / wieczorne);
  - wspieranie działalności środowisk wzajemnej pomocy;
  - tworzenie informacji w miejscach publicznych.
2. Realizacja programów pomocy dla młodzieży używającej napojów alkoholowych;
  3. Prowadzenie programów profilaktyczno – edukacyjnych dla osób mających problemy (wychowawcze, rodzinne, szkolne), a nie będących ludźmi uzależnionymi (chorymi).
  4. Realizacja programów szkoleniowo – motywacyjnych dla mających problemy alkoholowe oraz ich rodzin pobierających zasiłki z OPS.
  5. Realizacja programów dla bezdomnych nadużywających napojów alkoholowych,
  6. Remont i adaptacja pomieszczeń budynku przy ul. Szkolnej 100 w Psarach.
  7. Kierowanie osób realizujących zadania gminnego programu na szkolenia i dofinansowywanie szkoleń w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych..
  8. Dofinansowywanie udziału w konferencjach, sympozjach i innych formach spotkań związanych z podnoszeniem kwalifikacji ludzi pracujących na rzecz uzależnionych i ich rodzin w gminie Psary.

Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psycho – społecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

- zwiększenie skuteczności interwencji prawnie – administracyjnych wobec przemocy i innych zaburzeń funkcjonowania rodziny, powodowanych przez picie alkoholu
- zwiększenie dostępności i skuteczności zorganizowanych form pomocy psychologicznej dla członków tych rodzin;
- organizowanie lokalnych kampanii edukacyjnych, angażujące znaczące postacie w gminie i lokalne media – na rzecz zatrzymania przemocy w rodzinie.

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w szczególności dla dzieci i młodzieży.

Eliminowanie możliwości zakupu i spożywania alkoholu przez osoby niepełnoletnie
Prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych dotyczących dostępności alkoholu dla nieletnich.

- wdrażanie programów profilaktycznych w szkołach, uczenie umiejętności służących zdrowemu i trzeźwemu życiu;
- ograniczenie możliwości zakupu i spożycia alkoholu przez niepełnoletnich kampanie edukacyjne;
- edukacja rodziców w zakresie pomagania młodzieży w utrzymaniu abstynencji;
- wprowadzenie edukacji zdrowotnych związanych z paleniem wśród dzieci i młodzieży
- wspieranie działań służących rekreacji i zabawie młodzieży bez alkoholu(udział w ogólnopolskich kampaniach m.inn. "Zachowaj Trzeźwy Umysł", lokalnych imprezach trzeźwościowych, dofinansowanie wypoczynku mającego na celu zmiany postawy wobec picia alkoholu przez młodzież realizowanego na terenie gminy i poza gminą, w ramach wypoczynku zimowego i letniego, organizowanie i finansowanie pozalekcyjnych zajęć sportowych)
- kontynuowanie prowadzenia we wszystkich szkołach programów profilaktycznych.

Zmiany struktury spożycia alkoholu, ograniczenie dostępności alkoholu oraz zmiany schematów postępowania obywateli związanych z używaniem alkoholu.

Podstawowym założeniem tego zadania jest stworzenie standartów dotyczących zasad i warunków prowadzenia sprzedaży napojów alkoholowych oraz wskazanie polityki w zakresie ograniczenia dostępności do alkoholu w gminie Psary. Przyjmuje się jako zasadę, że napój alkoholowy nie jest zwykłym towarem, do którego można stosować proste zasady wolnego rynku, popytu i podaży.

Ograniczenie dostępności do alkoholu poprzez :

- monitorowanie i interwencje policji oraz służb porządkowych wobec nielegalnego handlu i łamania przepisów ustawy,
- monitorowanie spraw sądowych związanych z nielegalną reklamą.

Zwiększanie skuteczności i zasięgu działań profilaktycznych i terapeutycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i ochrony rodziny przed przemocą.

Kontynuowanie dostępności zorganizowanych form pomocy psychologicznej dla członków rodzin alkoholowych. Zwiększenie skuteczności interwencji prawno administracyjnych wobec przemocy i innych form zaburzeń funkcjonowania rodziny poprzez :

- tworzenie Lokalnych Koalicji Trzeźwościowych , grup eksperckich;
- wspieranie organizacji pozarządowych zaangażowanych w działalność na rzecz społeczności lokalnej;
- edukacja publiczna i współpraca z mediami.

Koordinacja działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz realizacji zadań Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Wspieranie dostępności i skuteczności profesjonalnej terapii uzależnień i innych świadczeń zdrowotnych dla osób uzależnionych. Kontynuowanie pomocy prawnej i terapeutycznej osobom uzależnionym i ich rodzinom poprzez funkcjonowanie Punktu Konsultacyjnego.

Wspieranie działalności środowisk wzajemnej pomocy osób uzależnionych. Współpraca z lokalnymi gazetami i mediami , celem promocji zdrowego stylu życia oraz w zakresie przekazywania bieżących informacji o realizacji zadań ujętych w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązania Problemów Alkoholowych, informowanie o konsekwencjach nadużywania alkoholu.

Stały monitoring zagrożeń patologią społeczną i problemami alkoholowymi na terenie gminy, poprzez prowadzenie badań ankietowych, zbieranie i analizę danych z jednostek realizujących zadania Gminnego Programu oraz innych źródeł danych statystycznych.

Planowanie, przygotowanie i wdrażanie racjonalnych działań profilaktycznych prowadzone na podstawie bieżącej diagnozy problemów i zagrożeń występującej na terenie gminy. Badania ankietowe mające na celu diagnozę występujących w gminie problemów alkoholowych oraz zagrożeń problemami alkoholowymi i patologią.

Przygotowanie i uruchomienie Świetlica Socjoterapeutyczno – Integracyjnej w Psarach.

Profilaktyka oznacza zapobieganie. Świetlica Socjoterapeutyczno – Integracyjna wspiera rodzinę dysfunkcyjną poprzez objęcie dzieci indywidualnymi i grupowymi działaniami wychowawczymi, opiekuńczymi i edukacyjnymi. W związku z tym przy ul. Szkolnej 100 w Psarach znajdzie swą siedzibę Świetlica Socjoterapeutyczno – Integracyjna. W 2006 roku będą kontynuowane dalsze roboty remontowo – budowlane.

Podjęmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

ZADANIA GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Założenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych kierunkują działalność wszystkich instytucji na terenie gminy, zmierzającą do realizacji zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych na 2006 rok.

Zasady polityki programu :

- Program koncentruje się przede wszystkim na zjawiskach, które są specyficzne do działań samorządu lokalnego. W dziedzinie trzeźwości społecznej pozostają rozległe obszary do objęcia przez samoorganizującą się działalność obywateli. Samorząd inspirowe i wspomaga działania podejmowane przez grupy samopomocowe, organizacje pozarządowe, grupy wolontariuszy, jednostki i instytucje zaangażowane w realizację poszczególnych zadań programów.
- W dziedzinie życia gospodarczego programu, postuluje się przyjęcie zasady, że alkohol jest specyficznym i odmiennym od innych produktów towarem, wymagającym specyficznych regulacji, w tym przeprowadzania kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych pod kątem przestrzegania zasad zakazu sprzedaży i podawania alkoholu nieletnim i nietrzeźwym.
- Program rezygnuje z batalistycznej frazeologii walki z alkoholizmem – zamiast apeli o jego zwalczanie, proponuje się konkretne zadania wskazujące na metody ich realizacji.

Podstawowe strategie realizacji programu :

Budowanie skutecznych form kontroli prawnej i społecznej nad szkodliwymi formami postępowania osób nadużywających alkoholu (w szczególności przeciwdziałania przemocy w rodzinach alkoholowych).

- Rozwój profilaktycznych programów informacyjnych i psychoedukacyjnych wpływających na postawy i umiejętności ważne dla zdrowia i trzeźwości, w szczególności wobec dzieci, młodzieży i grup podwyższonego ryzyka.
Tworzenie interdyscyplinarnych zespołów opracowujących i koordynujących realizację programów służących pomocą dzieciom i rodzinom dysfunkcyjnych.
- Szkolenie przedstawicieli wybranych zawodów w zakresie nowoczesnej strategii i metod rozwiązywania problemów alkoholowych, zapobiegania narkomanii oraz przeciwdziałania przemocy.
- Wspieranie działalności środowisk wzajemnej pomocy osób z problemami alkoholowymi oraz stowarzyszeń prowadzących programy profilaktyczne i naprawcze.

- Wspieranie usług terapeutycznych dla osób uzależnionych oraz członków ich rodzin.
- Wspieranie programów realizowanych przez instytucje i podmioty pozarządowe zajmujące się rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz środowisk wzajemnej pomocy.
- Edukacja publiczna poprzez :
  - . informowanie o konsekwencjach nadużywania środków uzależniających i metodach zapobiegania szkodom zdrowotnym,
  - . promocja zdrowego trybu życia, trzeźwości i abstynencji,
  - . dbanie o lobbing wśród liderów opinii i wpływu społecznego i pozyskiwanie wsparcia osób znaczących na różnych szczeblach władzy.
- Monitorowanie zjawisk i zasobów w sferze problemów alkoholowych.

Zadania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

- a/ zmniejszenie rozmiarów alkoholizmu oraz jego skutków,
- b/ zmniejszenie spożycia napojów alkoholowych przez młodzież, w tym poprzez udział w ogólnopolskich kampaniach pn. "Zachowaj trzeźwy umysł" i "Alkohol – nieletnim dostęp wzbroniony",
- c/ zapewnienie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej osobom uzależnionym i współuzależnionym od alkoholu oraz udzielanie rodzinom, w których występuje problem alkoholowy, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie poprzez :
  - wspieranie placówek terapii uzależnień i współuzależnień oraz placówek i instytucji zajmujących się problemami przemocy w rodzinie w zakresie:
  - podnoszenia standardu warunków lokalowych oraz wyposażenia w sprzęt i pomoce dydaktyczne,
  - pokrycia kosztów udziału specjalistycznych placówek w szkoleniach nt. uzależnień, współuzależnień, pomocy ofiarom i sprawcom przemocy domowej,
  - pokrycia kosztów realizacji dodatkowych ponadstandardowych usług terapeutycznych,
  - wspieranie działalności Punktu Konsultacyjnego w Sarnowie dla osób uzależnionych i członków ich rodzin;
  - remont i adaptacja budynku przy ul. Szkolnej 100 w Psarach, celem uruchomienia Świetlicy Socjoterapeutyczno – Integracyjnej w Psarach,
  - kontynuowanie współpracy z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom, przemocy z Komisarzatem Policji w Wojkowicach, Komendą Powiatową Policji w Będzinie, Sądem Rejonowym, Sądem Rodzinnym w Będzinie, Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Psarach, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Szkołami Podstawowymi, Gimnazjum.;
  - kontynuowanie wspierania ogólnopolskich kampanii i lokalnych inicjatyw profilaktycznych,
  - kontynuowanie współpracy z zespołem interdyscyplinarnym do spraw przeciwdziałania uzależnieniom, przemocy, świadczącego kompleksową pomoc terapeutyczną, psychologiczną, prawną, pedagogiczną, logopedyczną, opiekuńczą i socjalną ofiarom przemocy domowej,
  - finansowanie kosztów umów – zleceń dla specjalistów prowadzących zajęcia terapeutyczno – psychologiczne w Punkcie Konsultacyjnym,
- d/ prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania przemocy, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w programach socjoterapeutycznych i opiekuńczo – wychowawczych poprzez :
  - . dofinansowanie profilaktycznych i terapeutycznych obozów dla dzieci i młodzieży ;

- . organizacja koncertów, wycieczek dla dzieci, młodzieży jako promocja zabawy bez środków psychotropowych;
- . pokrywanie kosztów zakupu wyposażenia i sprzętu, artykułów piśmiennych, pomocy dydaktycznych;
- . prowadzenie działań na rzecz dożywiania dzieci i młodzieży uczestniczących w programach opiekuńczo wychowawczych i terapeutycznych;
- . kontynuowanie organizowania i finansowania programów profilaktycznych, przedstawień teatralnych, konkursów i przeglądów twórczości;
- . współfinansowanie organizacji i udziału dzieci, młodzieży oraz dorosłych w festynach, zawodach sportowych, przeglądach twórczości i innych imprezach o charakterze trzeźwościowym oraz promującym zdrowy styl życia;
- . finansowanie zakupu sprzętu sportowego umożliwiającego zorganizowanie pozalekcyjnych zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży połączonych z realizacją programów z zakresu profilaktyki i uzależnień;
- . stworzenie warunków propagujących zdrowy i trzeźwy styl życia poprzez sfinansowanie budowy, modernizacji i doposażenia obiektów sportowych, placów zabaw;
- . nabór, weryfikacja i dofinansowanie turnusów terapeutyczno – rehabilitacyjnych dla dzieci i młodzieży w ramach tzw. "AKCJI ZIMA" oraz "AKCJI LATO";
- . pokrywanie kosztów zakupu pomocy naukowych, dydaktycznych i książek oraz prenumeraty specjalistycznej prasy dla uczestników zajęć w grupach socjoterapeutycznych i Punktu Konsultacyjnego oraz placówek oświatowo – wychowawczych, instytucji i stowarzyszeń realizujących zadania ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- e/ wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych realizujących zadania z zakresu ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, w tym :
  - . pokrywanie kosztów wykonywania i sporządzania przez biegłego psychologa klinicznego oraz lekarza psychiatrę pisemnych opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu dla wskazanych mieszkańców Gminy Psary, programów informacyjno – edukacyjnych i krótkiej interwencji przebywających w Izbie Wyrzębów mieszkańców gminy.
  - . promowanie, wspieranie i dofinansowanie działalności Stowarzyszenia Abstynenckiego Pomocy Ludziom "CONCORDIA" w Sarnowie
  - . wspieranie funkcjonowania grup samopomocowych typu: AA, AN, Al-Anon, Al- Ateen, DDA, DDD,
  - f/ przeciwdziałanie łamaniu prawa związanego z handlem napojami alkoholowymi,
  - g/ przeciwdziałanie zakłócaniu ładu i porządku publicznego spowodowanego nietrzeźwością,
  - h/ zmniejszenie szkód osobistych i strat ekonomicznych spowodowanych uzależnieniem od alkoholu.

Punkt Konsultacyjny w Sarnowie

Realizuje świadczenia korekcyjne, zapewnia osobom uzależnionym od alkoholu i ich rodzinom możliwość kontynuacji procesu "zdrowienia", uczy funkcjonowania w rodzinie i społeczeństwie bez alkoholu. Społeczności Punktu ukierunkowane są na przywrócenie zdolności funkcjonowania społecznego osobie uzależnionej.

Punkt stanowi grupę wsparcia dla osób i rodzin z problemem alkoholowym, kształtuje w społeczeństwie alternatywne środowisko promujące trzeźwy styl życia bez alkoholu i przemocy.

Punkt Konsultacyjny prowadzi zajęcia mające charakter świetlicy Integracyjnej dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, rodzin z problemem alkoholowym, zapewniając opiekę pedagogiczną – wychowawczą dzieciom uczęszczającym do Świetlicy.

Punkt Konsultacyjny zwiększa dostępność do terapii dla osób z problemem alkoholowym, oraz dla członków ich rodzin.

Do zadań Punktu dla osób z problemem alkoholowym należy w szczególności:

1. Realizacja programów psychoterapii uzależnienia od alkoholu.
2. Prowadzenie działań konsultacyjno – edukacyjnych dla członków rodzin uzależnionych.

Celem zwiększenia dostępności pomocy terapeutycznej Punktu Konsultacyjnego jest :

- terapia dla osób ulegających uzależnieniom;
- terapia dla osób pijących nadmiernie;
- grupowa terapia dla osób z problemem alkoholowym;
- grupowa terapia dla osób współuzależnionych;
- zajęcia terapeutyczne dla Dorosłych Dzieci Alkoholików;
- zajęcia terapeutyczne dla dzieci Al - Ateen
- treningi asertywności dla osób z dłuższą abstynencją i osób współuzależnionych;
- zajęcia terapeutyczne dla dzieci i młodzieży z grup ryzyka / rodziny alkoholowe /;
- zajęcia psychokorekcyjne dla dzieci / z rodzin alkoholików /;
- zajęcia psychokorekcyjne dla dorosłych / z rodzin alkoholików /;
- zajęcia logopedyczne dla dzieci i młodzieży / z rodzin alkoholików /;
- zajęcia reintegracyjne rodziny z problemem alkoholowym
/ systematyczna i długofalowa praca z rodziną /;
- zwiększenie współpracy między placówkami i organizacjami zajmującymi się dziećmi i członkami rodzin alkoholowych -
/ pomoc społeczna, leczenie, kluby abstynenckie, kuratorzy sądowi /.

Realizuje świadczenia korekcyjne, zapewnia osobom uzależnionym od alkoholu i ich rodzinom możliwość kontynuacji procesu "zdrowienia", uczy funkcjonowania w rodzinie i społeczeństwie bez alkoholu.

Punkt Konsultacyjny daje wsparcie dla osób i rodzin z problemem alkoholowym, kształtuje w społeczeństwie środowisko promujące trzeźwy styl życia bez alkoholu i przemocy. Efektem pracy Punktu jest aktywność osób trzeźwiejących z terenu Gminy, którzy są członkami Stowarzyszenia Abstynenckiego Pomocy Ludziom CONCORDIA.

Punkt Konsultacyjny prowadzi profilaktyczną działalność informacyjną i edukacyjną w szczególności dla dzieci i młodzieży.

Celem jest :

- wdrażanie profesjonalnych programów profilaktycznych w szkołach, uczenie umiejętności służących zdrowiu i trzeźwemu życiu;
- ograniczenie możliwości zakupu i spożycia alkoholu przez niepełnoletnich – kampanie edukacyjne;
- ograniczenie działań promujących picie alkoholu przez młodzież / reklama /;
- interwencje profilaktyczne wobec grup podwyższonego ryzyka / dzieci z rodzin alkoholowych/;
- edukacja rodziców w zakresie pomagania młodzieży w utrzymaniu abstynencji;
- uczenie wczesnego rozpoznawania sygnałów wskazujących na "picie szkodliwe", a także na rozwijanie się procesu uzależnienia się;
- wprowadzenie edukacji zdrowotnej związanej z paleniem papierosów, używaniem narkotyków oraz abstynencji nikotynowej.

Punkt Konsultacyjny udziela rodzinom z terenu gminy porad prawnych w zakresie prawa rodzinnego, karnego, cywilnego .

Przy współpracy Punktu Konsultacyjnego w szkołach prowadzone są programy profilaktyczne realizowane przez nauczycieli, oraz cykliczne programy profilaktyczne dla dzieci szkół podstawowych pt. : "PIJESZ PAJISZ - NIE SKOCZYSZ JAK MAŁYSZ" i młodzieży gimnazjum pt. " W KRĘGU UCZUĆ", kampania na rzecz zachowania trzeźwości wśród dzieci i młodzieży – Zachowaj Trzeźwy Umysł pt. " SPORT – ZAWSZE DOBRY WYBÓR".

- Pedagogizacja rodziców dzieci dotkniętych alkoholizmem służy uwrażliwieniu rodziców na psychiczne aspekty dziecka w środowisku alkoholowym. Taką rolę odgrywają programy – pt. "BAWA SIĘ Z RODZINĄ", rodzinny rajd rowerowy - "KU TRZEŻWOŚCI", biesiada rodzinna. Pedagogizacja rodziców dzieci z rodzin dotkniętych alkoholizmem służy uwrażliwieniu rodziców na psychiczne aspekty dziecka w środowisku alkoholowym.

W Punkcie Konsultacyjnym funkcjonuje :

Punkt Poradnictwa dla Rodzin w Sytuacji Kryzysowej

Prawnik pracujący w Punkcie Konsultacyjnym udziela porad prawnych, wskazuje miejsca i sposoby poszukiwania pomocy rodzinom w sytuacjach kryzysowych, rodzinom w których występuje przemoc.

Celem zwiększenia dostępności pomocy prawnej jest :

- skuteczność interwencji prawno – administracyjnej wobec przemocy i innych zaburzeń funkcjonowania rodziny, powodowanych przez picie alkoholu.

Specjaliści pełniący dyżury w Punkcie Konsultacyjnym udzielają porad o sposobach rozwiązywania problemów alkoholowych, pomocy rodzicom w wychowaniu dzieci poprzez doskonalenie ich umiejętności wychowawczych. Przeprowadzają rozmowy indywidualne z dziećmi i rodzicami. Składają wizyty domowe.

Punkt Poradnictwa dla Osób Uzależnionych od Alkoholu i Współuzależnionych

Prowadzi terapię indywidualną i grupową dla uzależnionych, współuzależnionych i kobiet uzależnionych od alkoholu. Współpracuje z OPS, GKRPAI. Współdziała w zakresie działań edukacyjnych i informacyjnych dla dzieci, młodzieży. Wspiera działania pedagogizacji rodziców w zakresie zagrożeń wynikających z nadmiernego spożywania alkoholu, uzależnienia od alkoholu, problemów psychologicznych rodzin z problemem alkoholowym, a w szczególności dzieci wychowywanych w tych rodzinach. Wspiera działania pedagogizacji rodziców w zakresie zagrożeń wynikających z nadmiernego spożywania alkoholu, uzależnienia od alkoholu, problemów psychologicznych rodzin z problemem alkoholowym, a w szczególności dzieci wychowywanych w tych rodzinach.

Psychoterapeuta – pełniący dyżur udziela pomocy terapeutycznej osobom uzależnionym od alkoholu i współuzależnionym, a w szczególności młodzieży oraz ich rodzinom. Dokonuje oceny i diagnozy uzależnienia od alkoholu. Wobec tych osób podejmuje działania edukacyjne, motywując do zmiany dotychczasowych zachowań związanych z używaniem alkoholu.

Punkt Poradnictwa Wczesno – Profilaktycznego

Prowadzi dla dzieci i młodzieży zajęcia profilaktyczno – wychowawcze, socjoterapeutyczne.

Współpracuje ze szkołami w prowadzeniu działań i programów profilaktycznych, przeprowadza konsultacje, superwizje dla nauczycieli, wychowawców, realizatorów profilaktycznych w szkołach, konsultuje programy profilaktyczne, wspomaga merytorycznie i inicjuje wprowadzanie do szkół nowatorskich działań edukacyjnych, profilaktycznych

W Punkcie Konsultacyjnym pedagog - pracownik Punktu udziela pomocy w eliminowaniu zaburzeń występujących u dzieci, młodzieży i dorosłych poprzez / warsztaty radzenia sobie ze złością, stresem /Kształci umiejętności samodzielnego rozwiązywania konfliktów w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym. Grupa socjoterapeutyczna stanowi podstawę pracy profilaktycznej z dziećmi pochodzącymi z rodzin mających problemy z alkoholizmem. W wyniku spotkań dzieci przede wszystkim mają okazję uczestniczyć w zajęciach edukacyjnych i wychowawczych. Grupa logopedyczna liczy 10 dzieci, logopeda pracuje z dziećmi w wieku przedszkolnym, pracując w siedzibach przedszkoli.

Punkt Poradnictwa dla Osób Dotkniętych Przemocą

Psycholog – pełniący dyżur w Punkcie udziela porad o sposobach rozwiązywania problemów przemocy domowej, przemocy w stosunku do dzieci, dorosłych. Prowadzi terapię indywidualną i rodzinną. Współpracuje z Sądem Rodzinnym, Kuratorami, Ośrodkiem Pomocy Społecznej.

Pomaga na zmianę sposobów postrzegania sytuacji interpersonalnych, zwłaszcza konfliktowych i umożliwia znajdowanie bardziej konstruktywnych rozwiązań niż stosowanie przemocy. Uczy radzenia sobie z trudnymi stanami emocjonalnymi, zmianami wartości i przeformułowania przekonań dotyczących ról: męża/żony, rodzica, rodziny, mężczyzny / kobiety.

Ośrodek Pomocy Społecznej

Udziela pomocy społecznej, pomaga w zabezpieczeniu podstawowych potrzeb życiowych, materialnych, bytowych osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin. Oddziaływanie społeczne Ośrodka Pomocy Społecznej skupione jest na motywowaniu osób uzależnionych od alkoholu do podjęcia leczenia odwykowego, umożliwiające im rehabilitację zawodową i społeczną, a w konsekwencji podjęcie pracy dającej źródło utrzymania.

Praca socjalna prowadzona w OPS ukierunkowana jest na wspomaganie rodziny w rozwiązywaniu istniejących problemów alkoholowych. Pracownicy socjalni przeprowadzają wywiady środowiskowe, w zakresie występowania problemu alkoholowego w rodzinie, które są niezbędne w orzeczniczych działaniach komisji. Pracownicy socjalni ściśle współpracują z Koordynatorem prowadząc stały monitoring działań wobec osób nadużywających alkoholu, zobowiązanych przez komisję do podjęcia leczenia odwykowego.

Celem ochrony rodzin przed przemocą Ośrodek stosuje w Gminie Procedurę Niebieskiej Karty, współpracuje z Sądem Rodzinnym, Kuratorami, Policją. Pracownicy socjalni dokonują diagnozy problemu przemocy w rodzinie, praca socjalna ukierunkowana jest na motywowanie osób ulegających przemocy do podjęcia działań obronnych, zaradczych. Rodzinom, w których występuje problem alkoholowy i problem przemocy OPS obok świadczeń socjalnych udziela pomocy psychospołecznej i prawnej.

Ośrodek prowadzi przy Punkcie Konsultacyjnym zajęcia mające charakter świetlicy Integracyjnej dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, zapewniając opiekę pedagogiczną – wychowawczą i posiłek dzieciom uczęszczającym na zajęcia.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Inicjuje i wspiera działania służące zwiększeniu pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin. Przeprowadza rozmowy z osobami pijącymi alkohol nadmiernie – motywuje do podjęcia leczenia odwykowego lub kieruje wnioski o zobowiązanie do poddania się leczeniu odwykowemu. Prowadzi działania edukacyjne i konsultacyjne z członkami rodzin z problemami alkoholowymi, wskazuje sposoby szukania pomocy w rozwiązywaniu tych problemów, zachęca do udziału w terapii w Punkcie Konsultacyjnym, udziału w grupach wsparcia.

Do zadań Komisji należy:

- przyjmowanie wniosków o objęcie leczeniem odwykowym osób uzależnionych oraz kierowanie ich do Sądu lub Prokuratury;
- prowadzenie rozmów interwencyjno – motywacyjnych z osobami uzależnionymi;
- przestrzeganie przepisów ustawy w sprawie rozmieszczania i udzielania koncesji alkoholowych na punkty sprzedaży alkoholu;

- organizowanie festynów, imprez i konkursów trzeźwościowych i z zakresu wiedzy o uzależnieniach;
- organizowanie szkoleń dla nauczycieli.

Komisja wskazuje członkom rodziny nadużywającej alkohol miejsca i sposoby poszukiwania pomocy w rozwiązywaniu problemów alkoholowych powstałych w rodzinie na skutek nadużywania alkoholu przez członka rodziny. W przypadku współwystępowania obok problemu alkoholowego problemu przemocy Komisja kieruje do Punktu Poradnictwa dla Rodzin, celem udzielenia pomocy prawnej i psychologicznej.

Zgodnie z uchwałą Rady Gminy Psary członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych otrzymują wynagrodzenie :

Przewodniczący Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych otrzymuje wynagrodzenie w wysokości - 120,- zł brutto wypłacane na podstawie listy obecności za udział w plenarnym posiedzeniu Komisji, udział w posiedzeniu Podkomisji motywująco - interwencyjnej, skontrolowanie lub zaopiniowanie placówek sprzedających alkohol miesięcznie bez względu na ilość odbytych posiedzeń;

- członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych otrzymają wynagrodzenie - 80,-zł brutto wypłacane na podstawie listy obecności za udział w plenarnym posiedzeniu Komisji, udział w posiedzeniu Podkomisji motywująco interwencyjnej, skontrolowanie lub zaopiniowanie placówek sprzedających alkohol, miesięcznie bez względu na ilość odbytych posiedzeń. W przypadku nieobecności w czasie posiedzenia nie będzie wypłacane wynagrodzenie.

Koordinator Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Inicjuje działalność informacyjną i edukacyjną na terenie gminy, gromadzi materiały niezbędne do realizacji /broszury, czasopisma, książki, plakaty, ulotki o tematyce przeciwalkoholowej itp./Przekazuje materiały realizatorom gminnego programu.

Profilaktyka wśród dzieci i młodzieży wymaga nowoczesnych metod oddziaływania opartych na systematycznej realizacji programów profilaktycznych i informacyjno edukacyjnych, wpływających na postawy uczniów oraz uczących umiejętności służących zdrowemu stylowi życia. Współpraca i wspólne działania terapeutyczne i profilaktyczno - edukacyjne pedagogów szkolnych, wychowawców, pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej, pracowników Punktu Konsultacyjnego, służy globalnemu oddziaływaniu na dzieci, młodzież, dorosłych a w szczególności rodziców.

Pedagodzy Szkolni

Współpracują z Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Punktem Konsultacyjnym celem objęcia opieką i terapią psychologiczną - pedagogiczną dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, a w szczególności ulegających przemocy domowej.

ZIIP i inne organizacje młodzieżowe

W wspólnej działalności propagują zdrowy styl życia bez alkoholu, narkotyków w grupie dzieci i młodzieży. Stwarzają możliwości dzieciom i młodzieży rozwoju osobistego i umiejętności służących zdrowemu stylowi życia.

2.3. Realizatorzy Programu

Zadania ujęte w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych realizowane są przez Ośrodek Pomocy Społecznej i koordynowane przez Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej przy współpracy :

1. Członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Psarach,
2. Koordynatora Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
3. Dyrektorów Szkół Podstawowych i Gimnazjum w Psarach
4. Pedagogów Szkolnych
5. Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Będzinie
6. Sądu Rodzinnego w Będzinie,
7. Powiatowej Komendy Policji w Będzinie
8. Komisariatu Policji w Wojkowicach,
9. Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – PARPA w Warszawie

Rozdział III

3.1. Źródła finansowania

Źródła finansowania

- źródłem finansowania zadań gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych są środki finansowe budżetu gminy pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych,
- niewykorzystane środki Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych z danego roku przecodzą na rok następny.

Zasady finansowania zadań programu :

wydatki przeznaczone na realizację zadań własnych gminy wynikające z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz niniejszego programu ujęte zostają w planach budżetowych na 2006 rok w dziale 851 – ochrona zdrowia, rozdział 85154 – przeciwdziałanie alkoholizmowi, określa Załącznik do niniejszego programu zwany :

Planem wydatków gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie Załącznik Nr 3.

- dysponentem w/w środków jest Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej.

3.2. Zakończenie

Alkoholizm nazwano "chorobą osamotnienia". Chodzi tu o osamotnienie alkoholika, jego współmałżonka i w szczególności jego dzieci. Celem naszym jest dostarczanie odpowiedniej ilości informacji na temat alkoholizmu, jego konsekwencji oraz leczenia, po to, by ujarzmić poczucie bezsilności związane z tą chorobą. W obecnej chwili ogromne nadzieje wiążemy z grupami ludzi o podobnych problemach, gdzie ludzie żyjący z problemem alkoholowym mogą w grupie wymieniać swoje doświadczenia związane ze zniszczeniami jakie alkohol spowodował w ich życiu. Doświadczenie uczy nas, że tym, którzy korzystają z pomocy grupy i terapeuty, jest o wiele łatwiej. Dlatego my, żywimy głęboką nadzieję, iż wszyscy, których cierpienie spowodowane jest alkoholem, czy to w sposób bezpośredni, czy pośredni, zwrócą się o dostępną dla nich pomoc i przylączą się do coraz większej rzeszy tych, którzy wyszli z choroby alkoholowej oraz ich rodzin.

Załącznik Nr 2
do Uchwały Nr XXXIX/305/2005
RADY GMINY PSARY
z dnia 29.12.2005 r

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
GMINY PSARY
2006 ROK**

SPIS TREŚCI

GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

strony

Rozdział I

1. Wprowadzenie	16
1.1 Definicja	17
2. Diagnoza zjawiska przemocy	
2.1. Dane ogólnopolskie	18
2.2. Diagnoza lokalna dla gminy Psary	19

Rozdział 2

3. Regulacje legislacyjne i edukacyjne zapobiegające zjawisku przemocy w rodzinie	19
4. Gminne przedsięwzięcia związane z przemocą w rodzinie.....	20
5. Niebieska Karta	21
6. Źródła finansowania.....	21
7. Zasoby instytucjonalne świadczące pomoc ofiarom przemocy.....	21
8. Podsumowanie.....	22

Rozdział 1

1. WPROWADZENIE

Podstawą prawną działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy jest ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 roku (Dz.U. Nr 180, poz. 1493) w ramach realizacji gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Przemoc w rodzinie jest jedną z najcięższych form naruszania praw człowieka. Naruszanych jest wiele innych praw człowieka, prawo do zdrowia, prawo do swobodnego decydowania o miejscu pobytu, prawo do wolnego wykonywania zawodu, do ochrony przed pracą przymusową.

Przemoc szczególnie wobec kobiet, dzieci jest zjawiskiem powszechnym. Przekracza granice zamozności, kultury. Konsekwencje przemocy to nie tylko bezpośrednie obrażenia fizyczne ofiary. Psychologiczne efekty przemocy są połączone z szykanami, które podważają poczucie godności, niszczą zdolność do obrony i podejmowania jakichkolwiek działań przeciwko agresorowi. Efekty długoterminowe przemocy to nadużywanie alkoholu, narkotyków, leków, depresje i inne zaburzenia psychiczne oraz samobójstwa ofiar przemocy. Przemoc lub jej groźba tworzy atmosferę strachu, który wpływa na całe życie ofiary. Ogranicza zdolność do uczestniczenia w życiu publicznym, swobodnego przemieszczania się. Skutki przemocy odczuwa cała rodzina, społeczeństwo. Dzieci, które doświadczają przemocy i są obserwatorami przemocy w rodzinie, w swym dorosłym życiu często stają się ofiarami, jak i sprawcami przemocy.

Przemoc domowa jest jednym z problemów społecznych wymagających diagnozowania i podejmowania systematycznych, długofalowych i specjalistycznych działań realizowanych przez przedstawicieli wielu instytucji, w tym: placówek oświatowo – wychowawczych, służby zdrowia, poradni psychologiczno – pedagogicznych, sądu, prokuratury, policji, mediów, stowarzyszeń.

DEFINICJA

Istnieje wiele określeń zjawiska przemocy. Według J. Merlibrudy przemocą domową na gruncie psychologii określa się jako: "każde działanie lub rażące zaniedbanie dokonane przez jednego z członków rodziny przeciwko pozostałym, wykorzystujące istniejącą lub stworzoną przez okoliczności, przewagę siły lub władzy i powodujące u ich ofiar szkody lub cierpienia, godzące w ich prawa lub dobra osobiste, a w szczególności w ich życie lub zdrowie fizyczne bądź psychiczne". Określenie to obejmuje zarówno małżonków, partnerów, dzieci, rodzeństwo, rodziców i starszych członków rodziny. Grupą krzywdzoną są osoby słabsze i starsze. Jest to szczególnie widoczne, gdy zmienia się proporcja kondycji między nimi a agresorem na ich niekorzyść.

Przemoc domowa jest:

- internacjonalna, tzn. jest zamierzonym działaniem człowieka lub zaniechaniem działania i ma na celu kontrolę nad ofiarą;
- naruszająca prawa i dobra osobiste ofiary – sprawca wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa człowieka: - prawo do nietykliwości fizycznej, godności, szacunku;
- powoduje cierpienie i ból – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na szkody osłabiając zdolność ofiary do samoobrony.

Wyróżnia się cztery podstawowe rodzaje przemocy:

1. Przemoc fizyczna- obejmująca działania bezpośrednie, które wyrządzają ból i cierpienie fizyczne.
2. Przemoc psychiczną, która jest bezpośrednim działaniem krzywdzącym, wykorzystującym mechanizm procesów psychologicznych.
3. Przemoc seksualna działająca w obszarze zachowań seksualnych, naruszającą intymność pożycia.
4. Przemoc ekonomiczna dotycząca warunków materialnych, która opiera się na uzależnieniu ofiary od statusu materialnego sprawcy.

Każdej z wymienionych rodzajów przemocy towarzyszą charakterystyczne jej formy.

Rodzaje przemocy	Formy przemocy
przemoc fizyczna	popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką, pięściami, bicie przedmiotami, parzenie, polewanie żrącymi substancjami, używanie broni, ograniczanie dostępu do pożywienia, niudzielanie koniecznej pomocy.
przemoc psychiczna	poniżanie, naśmiewanie się z poglądów, pochodzenia, religii, własnych poglądów, stała krytyka, wmawianie chorób psychicznych, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami, wymuszanie i donaganie się posłuszeństwa, upokarzanie, zawstydzanie, szantażowanie, stosowanie gróźb.
przemoc seksualna	sadystyczne formy współżycia seksualnego, wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot, i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, krytyka zachowań seksualnych
przemoc ekonomiczna	niezaspakajanie materialnych potrzeb rodziny, odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zawodowej, zmuszanie do pracy bez wynagrodzenia

2. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY

2.1. Dane ogólnopolskie

Trudno jest ustalić rzeczywistą liczbę przypadków w rodzinie, gdyż nie istnieje żaden centralny i ujednolicony system zbierania danych na ten temat. Jedynymi źródłami informacji o przemocy są badania opinii społecznej oraz analizy dokumentacji policyjnych i sądowych.

Według sondażu CBOS -u przeprowadzonego w styczniu 2005 roku, im lepsza sytuacja materialna gospodarstwa domowego, tym mniej przemocy. Wiek, wykształcenie i miejsce zamieszkania nie mają tu istotnego znaczenia.

Większość badanych -68% przyznaje, że w ich domach zdarzają się różnego rodzaju konflikty, sprzeczki lub awantury. Kilka razy w miesiącu lub częściej kłóci się 15% dorosłych Polaków.

Co 8 osoba badana (12%) była przynajmniej raz uderzona przez współmałżonka, raz uderzona podczas kłótni. Prawie 11% przyznało się, iż zdarzyło im się uderzyć partnera.

Agresji słownej, wyzwisk, krzyków doświadcza 27% badanych pozostających w stałym związku. w tym co dwudziesty, (5%) często.

Co 10 osoba narażona jest na poniżanie i kpiny, 6% spotyka się z groźbami i szantażem, tyle samo twierdzi, że partner je szarpie, popycha. 7% badanych żyjących w stałych związkach, partner ogranicza kontakty z innymi ludźmi. 37% ankietowanych deklaruje, że zna przynajmniej jedną kobietę – ofiarę przemocy swojego partnera.

Z tego samego sondażu CBOS -u wynika, że zmniejszyła się grupa rodziców przyznających się do bicia dzieci, z 37% w 1998 r. do 22% obecnie. Co piąty badany uważa, że rodzicom wolno zbić dziecko, gdyby miało to przynieść dobre skutki. 34% badanych sądzi, że dzieci bite są bardziej posłuszne. 40% rodziców stosuje inne kary niż cielesne – ograniczenie korzystania z komputera, pozbawienie kieszonkowego. 50% ankietowanych przez CBOS uważa, że dziecko jest własnością rodziców i to oni mają prawo decydować, co jest dla niego dobre i nikt nie powinien się do tego wtrącać.

Co roku w polskich sądach odbywa się około 200 procesów o morderstwo, związanych z przemocą domową. Szacuje się jednak, że ujawniane jest tylko co czwarte przestępstwo. Tego typu. Statystyki Ministerstwa Sprawiedliwości mówią, że 98% sprawców przestępstw znęcania się nad rodziną to mężczyźni, a wśród ofiar 81 % to kobiety.

Coraz więcej badań potwierdza, że gdzie występuje przemoc wobec matki, istnieje przemoc wobec dziecka. Maltretowanie dziecka w takich rodzinach jest 15 razy wyższe. Połowa mężczyzn bliźniaków zony maltretuje dzieci. Natomiast bite matki maltretują swoje dzieci dwukrotnie częściej niż matki niedoświadczające w domu przemocy. Z danych WHO wynika, że w Polsce 5 % zgonów dzieci jest następstwem przemocy z powodu uszkodzeń ciała.

Wykorzystywanie seksualne dzieci jest formą krzywdzenia, którą najtrudniej zdiagnozować i oszacować jej zakres. Dzieci rzadko ujawniają fakt molestowania seksualnego. Wyjątkowa drażliwość problemu sprawia, że tylko ewidentne i drastyczne formy wykorzystania seksualnego dzieci zostają zidentyfikowane. W Polsce według Komitetu Ochrony Praw Dziecka, co piąta dziewczynka i co piętnasty chłopiec poniżej 15 roku życia przeżywają jakąś formę nadużycia seksualnego.

2.2. Diagnoza lokalna dla gminy Psary.

Zgodnie z wytycznymi Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przyjmuje się, iż 5 % ogółu populacji stanowią ofiary przemocy w rodzinach.

W związku z powyższym można założyć, że na dzień 1 stycznia 2005 roku 540 mieszkańców Gminy Psary to ofiary takiego bezprawia.

Z posiadanych danych Punktu Konsultacyjnego w Sarnowie za 2004 rok wynika, iż w 35 rodzinach rozpoznano problemy przemocy domowej.

W związku ze zdiagnozowanym problemem OPS skierował :

- 3 wnioski do Sądu Rodzinnego o pozbawienie władzy rodzicielskiej
- 8 wniosków do Prokuratury Rejonowej w Będzinie
- 4 wnioski do Zespołu Kuratorów ds. Rodzinnych i Nieletnich Sądu Rejonowego w Będzinie w sprawie nadzoru kuratorskiego wobec członków rodzin z problemem przemocy domowej na przestrzeni I półrocza 2005 roku

Rozdział II

3. Regulacje legislacyjne i edukacyjne(zapobiegające zjawisku przemocy rodzinnej)

Istnieje szereg regulacji prawnych odnoszących się do poszanowania praw człowieka. Dzieli się je na akty o charakterze międzynarodowym i krajowym.

Wśród tych pierwszych do najważniejszych zaliczyć należy:

- Powszechną Deklarację Praw Człowieka z 1948 roku, stanowiącą, iż wszyscy ludzie rodzą się wolni i równi w swej godności i swych prawach, a każda osoba jest uprawniona do korzystania ze wszystkich swych praw i wolności, bez względu na różnice płci. Wśród owych praw wskazuje się m.in. na zakaz okrutnego, niehumanitarnego i poniżającego traktowania.
- Konwencja o Prawach Dziecka z 1989 roku, zapewniająca dzieciom szereg praw i ochronę przed wszelkimi formami złego traktowania, m.in. przed nadużyciami seksualnymi, torturami, okrutnym niehumanitarnym czy poniżającym karaniem.
- Deklaracja ONZ o Eliminacji Przemocy wobec Kobiet, postulująca zapewnienie kobietom prawa do korzystania ze wszystkich praw i fundamentalnych wolności oraz potępienie przemocy wobec kobiet i wyeliminowanie tego zjawiska.

Polska podpisała i respektuje wszystkie międzynarodowe akty dotyczące ochrony praw człowieka. Takim jednym z dokumentów w tej sprawie jest Polska Deklaracja Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Uznaje ona, iż:

1. Każdy człowiek ma prawo do życia w środowisku rodzinnym wolnym od przemocy, która jest naruszaniem praw i dóbr osobistych.
2. Człowiek doświadczający przemocy nie może być za nią obwiniany.
3. Dzieci i młodzież mają prawo do wzrastania w bezpiecznym środowisku wolnym od przemocy, a obowiązkiem dorosłych jest im to zapewnić.
4. Każdy człowiek doświadczający przemocy ma prawo do pomocy prawnej, socjalnej, psychologicznej i medycznej bez naruszania jego godności osobistej.
5. Każdy człowiek ma prawo do wiedzy potrzebnej do radzenia sobie z przemocą w rodzinie.
6. Każdy człowiek ma prawo do przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
7. Każdy człowiek ma obowiązek udzielania pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.

Najważniejszym aktem prawnym w Polsce odnoszącym się do ochrony praw człowieka jest Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, ustanawiająca jako jedną z zasad ogólnych dotyczących wolności, praw i obowiązków człowieka i obywatela – równość wszystkich wobec prawa i równego traktowania przez władze publiczne. Kwestie związane z przemocą regulują ustawy kodeksowe tj. kodeks karny, kodeks cywilny, kodeks pracy, kodeks rodzinny i opiekuńczy, oraz:

- ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi wymieniająca udzielanie rodzinom, w których występuje problem alkoholowy, pomocy psychospołecznej i prawnej,
- ustawa o pomocy społecznej mówiąca, że pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu przemocy w rodzinie,
- ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie zwiększająca skuteczność przeciwdziałania przemocy inicjująca i wspierająca działania na podnoszeniu świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie.

4. Gminne przedsięwzięcia związane z przemocą w rodzinie.

Zagadnienia związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie weszły na stałe do katalogu działań podejmowanych przez gminę w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Psarach.

Jednym z zadań ujmowanych corocznie w GPPiRPA jest zapewnienie dostępności pomocy terapeutycznej, psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

Realizacja powyższego zadania odbywa się poprzez :

- działalność Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych, współuzależnionych i członków ich rodzin, pomocy ofiarom i sprawcom przemocy domowej w tym pokrywanie kosztów umów – zleceń dla specjalistów udzielających pomocy terapeutycznej, prawnej, psychologicznej.
  - kontynuowanie współpracy dotyczącej przeciwdziałania przemocy z Komendą Powiatowej Policji w Będzinie, Komisariatem Policji w Wojkowicach, Sądem Rejonowym, Sądem Rodzinnym w Będzinie, Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Psarach, Powiatowym Centrum Pomocy Rodziny w Będzinie, dyrektorami przedszkoli i szkół z terenu Gminy Psary.
  - wspieranie ogólnopolskich kampanii edukacyjnych i lokalnych inicjatyw profilaktycznych.
- podnoszenie standardu warunków lokalowych poprzez modernizację budynku przy ulicy Szkolnej 100 w Psarach

Dużą rolę udzielania pomocy rodzinom z problemem alkoholowym odgrywa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wobec osób nadużywających alkoholu. Jest nie tylko organem podejmującym czynności zmierzające do orzeczenia o obowiązku poddania się leczeniu, ale przede wszystkim ma kontakt z klientem, który jest osobą będącą jednocześnie sprawcą przemocy wobec najbliższych.

Podejmowane przez gminę działania mają na celu :

- zmniejszenie rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie,
- zwiększenie skuteczności i dostępności pomocy (psychologicznej, prawnej, terapeutycznej, socjalnej) dla ofiar przemocy w rodzinie,
- zwiększenie skuteczności i powstrzymywanie sprawców przemocy.

5. Niebieska Karta

Funkcjonowanie procedury "Niebieskiej Karty" w policji i pomocy społecznej zostało prawnie uregulowane. Jest formularzem wypełnianym w przypadku stwierdzenia i/lub podejrzenia przemocy w rodzinie. Służy ochronie rodziny przed przemocą. Niebieska Karta wpływa na zwiększenie efektywności w zakresie zagadnień związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

6. Źródła finansowania

Głównym źródłem finansowania zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie będą środki pochodzące z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych. Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi nakłada na gminę obowiązek podejmowania zadań służących ochronie przed przemocą, w oparciu o środki uzyskane z zezwoleń na alkohol.

Proponuje się, aby w każdym roku kalendarzowym przeznaczyć do 5 % z dochodów gminy z tytułu opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych na realizację zadań dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Dysponentem w/w środków w ramach niniejszego programu jest Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej.

7. Zasoby instytucjonalne (świadczące pomocy ofiarom przemocy).

1. Ośrodek Pomocy Społecznej w Psarach ul. Malinowicka 4
2. Punkt Konsultacyjny Ośrodka Pomocy Społecznej w Sarnowie ul. Szkolna 3
3. Sąd Rodzinny Sąd Rejonowy w Będzinie przy ul. Sączwskiego 23
4. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
5. Dyrektorzy szkół i placówek oświatowo – wychowawczych,
6. Prokuratura Rejonowa w Będzinie ul. Modrzejowska 78
7. Komenda Powiatowa Policji w Będzinie przy ulicy Bema 1
8. Komisariat Policji w Wojkowicach przy ulicy Sobieskiego 125
9. Przedstawiciele jednostek organizacyjnych Starostwa Powiatowego w Będzinie

8.Podsumowanie

Przemoc w rodzinie jest głównym problemem przestrzegania praw człowieka. Jest zjawiskiem, którego zasięg jest znacznie większy, niż odnotowują to przeprowadzane badania i statystyki. Najczęstszymi powodami kłótni w polskich rodzinach jest brak pieniędzy, bezrobocie, nadużywanie alkoholu, nie wypełnianie obowiązków domowych przez męża, kłopoty z dziećmi, złe stosunki małżeńskie, sąsiedzkie. Często zdarza się, że z pozoru błacha awantura przeradza się w prawdziwą. Wzrastające odsetki zarejestrowanych sytuacji stosowania przemocy świadczą o tym, iż coraz trudniej jest się nam wzajemnie komunikować. Nadal wiele ofiar zaprzecza istnieniu problemu w ich środowisku. Wynika to z wielu aspektów : wstyd, bezradność, nieufność, obawy o własne zdrowie i życie. Prawo ofiary do bezpieczeństwa, do niepoddawania się przemocy jest priorytetowe w gminnej polityce społecznej za pośrednictwem Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Istnieje konieczność podejmowania działań zmierzających do przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Gdy rodzina otworzy się na kłopoty, wykaże zrozumienie, cierpliwość i przede wszystkim życzliwość, to staną się sobie bliżsi. A co za tym idzie łatwiej i lepiej będą sobie radzić z najróżniejszymi problemami. Z czasem sami dojdą do wniosku, że bicie, przemoc psychiczna nie dawały żadnych pozytywnych rezultatów, a wręcz przeciwnie - pogłębiały kryzysy. Gdy dorośli będą starali się stosować zasadę oparcia w sobie, powstanie silna wewnętrzna rodzina, która potrafi sama sobie radzić ze swoimi problemami bez użycia przemocy. Dlatego należy wspierać przedsięwzięcia mające na celu podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie.

Załącznik Nr 3
do Uchwały Nr XXXIX/305/2005
RADY GMINY PSARY
z dnia 29.12.2005 r

PLAN WYDATKÓW
GMINNEGO PROGRAMU
PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY

2006 rok

Rozdział 85154
/ Przeciwdziałanie Alkoholizmowi /

§ 4110

SKŁADKI NA UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE - 550,- zł

§ 4120

SKŁADKI NA FUNDUSZ PRACY - 100,-zł

§ 4170

WYNAGRODZENIA Z TYTUŁU UMÓW - 17.400,- zł.

t.j.

umów zleceń, umów o dzieło z osobami fizycznymi

Specjaliści:

- terapeuta, pedagog, psycholog, prawnik, logopeda, biegli sądowi (psychiatra, psycholog), Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- sprzątanie Punktu Konsultacyjnego

§ 4210

ZAKUP MATERIAŁÓW I WYPOSAŻENIA - 11.700,- zł.

t.j w tym :

artykuły biurowe dla Punktu Konsultacyjnego, nagrody dla uczestników konkursów, programów profilaktycznych, festynów itp. /o tematyce związanej z Przeciwdziałaniem Alkoholizmowi, Agresji i Przemocy / , wyposażenie apteczki, papier, toner do drukarki i ksero, art. spożywcze/.

§ 4240

ZAKUP POMOCY NAUKOWYCH
DYDAKTYCZNYCH I KSIĄŻEK - 100,- zł

t.j. w tym :

książki, kasety video / filmy dydaktyczne /

§ 4260

ZAKUP ENERGII

- 6510,- zł

t.j. w tym :

dostawy energii elektrycznej , wody, gazu.

§ 4270

ZAKUP USŁUG REMONTOWYCH

- 80.000,- zł.

t.j. w tym :

remont budynku przy ul. Szkolnej 100 w Psarach, z przeznaczeniem na utworzenie zajęć świetlicy socjoterapeutyczno – integracyjnej przy Ośrodku Pomocy Społecznej.

§ 4300

ZAKUP USŁUG POZOSTAŁYCH

- 15.640,- zł

t.j. w tym :

wycieczki , opłaty za usługi pocztowe, telefoniczne, usługi reklamowe, programy informacyjno – edukacyjne i krótka interwencja, festyn rodzinny, szkolenia, umowy z firmami usługowymi.

§ 4410

PODRÓŻE SŁUŻBOWE

- 1.500,- zł

t.j. w tym :

bilety autobusowe, bilety miesięczne, delegacje

§ 4430

RÓŻNE OPŁATY I SKŁADKI

- 500,- zł.

t.j. w tym :

opłaty ubezpieczenia sprzętu komputerowego będącego w Punkcie Konsultacyjnym

Razem : 134.000,- zł

Ogółem : Dział 851

Rozdział	85153 -	6.000,- zł
Rozdział	85154 -	<u>134.000,- zł.</u>
		140.000,- zł.